

สำหรับสีที่ใช้ในจิตรกรรมกลุ่มแรก นิยมใช้สีแท้ คือสีค่า สีขาว สีแดง สีเหลืองดิน และสีดินแดง ระยะเวลาของกลุ่มเริ่มใช้สีเหลืองมากขึ้น และครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งหมด โดยส่วนรวมนิยมใช้สีบาง มีการลงสีอ่อนและทับด้วยสีแก่อีกครั้งเพื่อผลทางด้านปริมาตร ทองใช้ปิดเพียงบางส่วนที่สำคัญเท่านั้น และมีแนวโน้มว่าได้เพิ่มขึ้นในจิตรกรรมกลุ่มที่ ๒ และ ๓

จิตรกรรมกลุ่ม ๒ การใช้สีค่าหรือสีขาวเจือในสีแท้ซึ่งมีมาบ้างแล้วในจิตรกรรมกลุ่มแรก ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น พร้อมกับการเพิ่มสีแท้เช่นสีเขียว สีส้ม ยังใช้สีบางอยู่บ้าง

จิตรกรรมกลุ่มที่ ๓ เทคนิคจิตรกรรมและการใช้สีแท้ ใ้เพิ่มมากขึ้น มักนิยมเขียนสีบาง บางแห่งเหลือรอยฝีแปรงโดยไม่เกลี่ยให้เรียบอันเป็นรสชาติอย่างหนึ่งในงานจิตรกรรม

บทสรุป

ในขณะที่ขอมูลเกี่ยวกับจิตรกรรมสมัยอยุธยาจำกัด การศึกษาทางทันแปลความหมายจากภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหาของเรื่องทางพุทธศาสนา กับการออกแบบองค์ประกอบภาพควบคู่กันจึงเป็นทางออกทางหนึ่ง นอกเหนือไปจากการศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของภาพในเชิงวิวัฒนาการซึ่งมีปัญหาในด้านตัวแปรอยู่หลายประการ เช่น ความแตกต่างในด้านแบบอย่างทางสกุลช่าง ความนิยมของแต่ละท้องถิ่น ประกอบกับตัวอย่างที่มีให้ศึกษาเปรียบเทียบมีไม่มาก ทำให้การลำดับวิวัฒนาการไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม เราอาจพิจารณาอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดบางประการของโพธิบัลลังก์ ที่ปรากฏในกลุ่มแรก และคลี่คลายไปในกลุ่มที่ ๒ และที่ ๓ ได้โดยไม่ยากนัก เช่นเดียวกับการใช้สีเงินเทาที่ค่อนข้าง ๆ ในเรื่องเดียวกันซึ่งยังไม่นิยมในจิตรกรรมกลุ่มที่ ๑ และเริ่มนิยมตั้งแต่จิตรกรรมกลุ่มที่ ๒ ซึ่งได้เพิ่มความสำคัญเป็นลำดับ และเด่นชัดในจิตรกรรมกลุ่มที่ ๓ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในรายละเอียด

อื่น ๆ แต่สิ่งเหล่านี้ก็มีข้อยกเว้นอยู่หลายประการในการลำดับวิวัฒนาการ ซึ่งควรจะมี
 ข้อมูลมากกว่าที่พบในปัจจุบัน และศึกษาเป็นเรื่องหนึ่งต่างหากออกไป ดังนั้นในที่นี้จึง
 เสนอการจัดกลุ่มและลำดับอายุจากการศึกษาองค์ประกอบภาพควบคู่กับเนื้อหาที่เขียน
 ในจิตรกรรม ดังนี้

จิตรกรรมกลุ่มที่ ๑

จากปรากฏประธานวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ราชบุรี ตั้งแต่ราว พ.ศ. ๑๘๕๓ ลงมา
 จากปรากฏุม วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ พระนครศรีอยุธยา ในรัชกาลสมเด็จพระบรม
 ราชวชิราวุธที่ ๑ (ขุนหลวงพงษ์)
 ราว พ.ศ. ๑๘๑๓

จากปรากฏประธานวัดพระราม พระนครศรีอยุธยา จิตรกรรมบนผนังคูหาปรากฏ
 ราว พ.ศ. ๑๘๑๓ และจิตร
 กรรมบนผนังคูหามุขปรากฏ
 ราว พ.ศ. ๑๘๘๑ - ๒๐๓๑
 ในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตร-
 โลภนาถ

จากปรากฏประธานวัดราชบูรณะ พระนครศรีอยุธยา รัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิ-
 ราชที่ ๒ (เจ้าสามพระยา)
 พ.ศ. ๑๘๖๓

จิตรกรรมกลุ่มที่ ๒

สมุดภาพเรื่องไตรภูมิ

ราวก่อนหรือในรัชกาลสมเด็จพระเจ้า
ปราสาททอง (พ.ศ. ๒๑๓๒ - ๒๑๘๘)จากอุโบสถวัดใหม่ประชุมพล พระนคร
ศรีอยุธยา

ราวต้นรัชกาลพระเจ้าปราสาททอง

จากอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม เพชรบุรี

ราวปลายรัชกาลพระเจ้าปราสาททอง

จิตรกรรมกลุ่มที่ ๓

จากอุโบสถวัดปราสาท นนทบุรี

ราวปลายรัชกาลพระเจ้าปราสาททอง
หรือในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์
(พ.ศ. ๒๑๘๘ - ๒๒๓๑)

จากอุโบสถวัดของนนทบุรี กรุงเทพฯ

รัชกาลสมเด็จพระนารายณ์

ค่านักพุกโฆษาจารย์ วัดพุทไธสวรรย์
พระนครศรีอยุธยารัชกาลสมเด็จพระเพทราชา
(พ.ศ. ๒๒๓๑ - ๒๒๘๓)จากอุโบสถวัดเกาะแก้วสุทธาราม
เพชรบุรีรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ใน
พ.ศ. ๒๒๙๓